सुप्रलातम् सुरेश प्रा. सृह 079-23226251 હાઇકુ

સલામી સવારની..

हरेड घरमांथी એક विदेशमां रहे छे. हरेड गामना छे वडा सौ 'पटेस' डहे छे, सहे छे मार गामनां हुफ-हर्ही माटे जेडू -આ દાનેશ્વરી જ 'અનામત' ની 'ભીખ' ચહે છે...

साथी थर्छने, से डारसे डासण -'ទម៣-ឬ៕'

सत्तानी भेती -**ઉજજડ કાર્યक्षेत्र -**वावे वयन...

ચિંતન

સાધુનાં દર્શનં પુણ્યં, તીર્થ ભૂતા હિ સાધવઃ ા કાલેન ફલતે તીર્થ, સદાઃ સાધુ સમાગમ્ : ॥

'ચાણક્યનીતિ'નો આ શ્લોક છે :

સંત-મહાત્મા-સજ્જન પુરુષ પવિત્ર અને તીર્થ સમાન વંદનીય હોય છે. તીર્થ સ્થાન પણ પવિત્ર અને વંદનીય જ છે. પરંતુ તીર્થ કરતાં સજ્જન વધારે ઉત્તમ છે; કારણ કે તીર્થ તો પુણ્યકર્મ જમા થયા પછી, વર્ષો પછી કોઈક જન્મમાં તીર્થ દર્શનનું ફળ આપે છે પરંતુ સાધુ-સંત સાથેનો સત્સંગ તો તે જ ક્ષણે ફળે છે અને એના હૃદયપૂર્વકના આશીર્વાદથી મનનની દરેક ઈચ્છાઓ તે જ ક્ષણે પૂરી થાય છે. (તીર્થથી સત્સંગ શ્રેષ્ઠ છે.)

તીર્થ સ્થાન એ દેવો-પરમાત્મા અને નદી સ્વરુપે જાગતાં દેવ-દેવીઓનું જ પ્રત્યક્ષ દર્શન છે; સત્સંગ આત્મા સાથે જીવનને પણ પવિત્ર બનાવે છે.

સુવિચાર

- તંદુરસ્ત શરીરમાં તંદુરસ્ત મનનું ઘડતર અને જ્ઞાનનું વાવેતર એ જ સાચું શિક્ષણ છે **ચાણક્ચ**
- તુટેલાં સંબંધોને એવા સુકા ફુલોની જેમ સાચવીને રાખો કે
- તેના ઉપર જયારે સ્મરણોનું પાણી છાંટો ત્યારે તે મહેકી ઊઠે છે **સુરેશ દલાલ** ● સમજ અને સ્નેહનાં સંયોગમાંથી જન્મેલી ક્રિયા તેનું નામ 'સેવા' - **મદાર ટેરેસા**
- જીવનને પોતાની આંખે જુઓ… અને પોતાના નિર્ણય સરળભાષામાં મૂકો એસ. ભટ્ટાચાર્ચ ● દાની-ત્યાગી-જ્ઞાની અને વૈરાગી એ સૌની સફળતામાં નમ્રતા રહેલી છે **- ઝેન ક્થન**
- જે અધીરો નથી તે પ્રેમમાં નથી અરબી ક**હેવત**
- બના દુશ્મન જમાના યાર બનકર… ગલા કાટા મેરા ગલે કા હાર બનકર અ**લ્દુલ નિચાઝ**
- આજનું ઔષધ : પાકાં ટામેટાનો રસ સવાર-સાંજ પીવાથી રતાંધણાપણામાં ફાયદો થાય છે

(સંકલન : દીપક વી. આસરા)

બોધકથા

આજે વિદેશી ડિગ્રીનો મોહ, ત્યાં અભ્યાસ ધંધા-રોજગાર કરવા જવાનું ચલણ વધ્યું છે. વિદેશ ગયેલા ભારતીય પ્રજા અને સંસ્કારના એલચી છે; પરંતુ આજકાલ કમાવાની લાલચમાં વેપારમાં છેતરપીંડી, ડૉકટર્સની બેદરકારી જેવા અનેક બનાવોને કારણે ભારતીયતા વિદેશમાં ઝંખવાણી પડે છે.

ભગવાં ઝભ્ભા-ધોતી અને થેલા સાથે એક સંત લંડનના માર્ગ પરથી પસાર થતા હતા. બેચાર મસ્તીખોર કિશોર તેમની ટીખળ કરતા-કરતા પાછળ પાછળ આવતા હતા. ચીડવવા-ઉશેકરવાનો પણ પ્રયત્ન કર્યો અંતે કાકરીચાળો કર્યો. એટલે સંત ઉભા રહ્યા અને બાળકોને ભારતીય સંસ્કૃતિમાં 'અતિથિ દેવો ભવ' ના સંસ્કાર શું છે એ ટૂંકમાં અંગ્રેજીમાં સમજવ્યું.

વિદ્યાર્થીઓ તેમને અંગ્રેજી ભાષા અને સૌમ્ય સ્વભાવથી પ્રભાવિત થયા. અને પોતાના વર્તનની માફી માગી સંતે બાળકોના માથે હાથ ફેરવી વાત્સલ્ય વરસાવ્યું અને બાજુમાં જ 'કોફી શોપ' હતી. ત્યાં સાથે સૌને કૉફીનું નિમંત્રણ આપ્યું. બધાએ સાથે કોફી પીધી.

આ સહિષ્ણુ સૌમ્ય વિદ્વાન સંત હતા શ્રી સંપૂર્ણાનંદજી…

નેતાજી સુભાષચંદ્ર બોઝના નામે રાજકારણ શરૂ

વધુ એક સૂત્ર પણ જાણીતું છે : 'તુમ મુઝે ખુન દો, મૈં તુમ્હેં આઝાદી દૂંગા...' આવા વરિષ્ઠ રાષ્ટ્રીય નેતાના કોંગ્રેસ ટાણે પ્રમુખની ચૂંટણીમાં નેતાજીની જીતમાં પોતાની હાર નિહાળી હતી અને એથી વ્યથિત થઈ ગાંધીની અહિંસાથી દેશ આઝાદ વર્ષગાંઠના દિવસે પાળી બતાવ્યું છે,

નેતાજી સુભાષચંદ્ર બોઝ અકસ્માતમાં થયેલા કહેવાતા મૃત્યુ એટલીને લખેલ પત્રમાં નેતાજીને

સાર્વજનીક અને રાજનીતિક ઉચ્ચ પદો ઉપર બિરાજતી વ્યક્તિ કે અધિકારી દ્વારા

ભ્રષ્ટાચારના કેસમાં દોષિત ઠરતા તેમની સમ્પતી જપ્ત કરવાનો હુકમ સુપ્રિમ કોર્ટે તાજેતરમાં

આપતા દેશના ઉચ્ચ પદાધિકારીઓ અને રાજનીતિઓમાં ફફડાટ વ્યાપી ગયો છે. સુપ્રિમ

કોર્ટે બિહાર અને ઓરીસ્સાના હાઈકોર્ટે આપેલ ચુકાદાને સંવેધાનિક રીતે સમર્થન આપતા

જણાવ્યું કે ભ્રષ્ટાચારએ સામાજીક આપદા એ રાષ્ટ્રીય આર્થિક આંતક બનતો જાય છે.

બીજી બાજુ તેની ઉપર કાબુ કરવાની તાતી જરૂર છે જો આમ કરવામાં નહી આવે તો દેશ

આર્થિક રીતે ખોખલો થતો જશે અને દેશનું કાળુ નાણું વિદેશમાં બિન અસરકાર રીતે જમા

થતું જશે. ઓરીસ્સા વિશેષ અદાલત કાનૂન ૨૦૦૬ તથા બિહારના વિશેષ અદાલત કાનૂન-

૨૦૦૯ ને વૈધાનિક દર્શાવેલ અને બન્ને રાજયોના ચુકાદાને બંધારણીય રીતે કાયદેસરતા આપેલ

અને નીચલી અદાલતોના ચુકાદાઓને માન્ય ગણેલ છે.

કે ભ્રષ્ટાચારના કેસમાં આરોપ સાબીત થતા આરોપીઓની

સમ્પતી જપ્ત કરવામાં આવશે અને અદાલતો દ્વારા આવી _

જોઈએ. અદાલતે જણાવેલ કે કાનુનએ સંવિધાનનું ઉલ્લંધન

કરવા માટે નથી એક તરફથી ભ્રષ્ટાચારએ રાષ્ટ્રનો આર્થિક

ઉપર અલગ રીતે કાબુ કરવો જરૂરી જ નહી અનિવાર્ય છે

તેથી સંસદ કડક રીતે પાલન કરવા વિશેષ કાનુન બનાવેલ

બન્ને રાજયોના વિધાનસભાએ કાયદો પસાર કરેલ

સમ્પતી જપ્ત કરવા માટે સહમંતી આપવાનું પ્રાધાન્ય આપવું કાટાદો

આંતક બની ગયેલ છે. આ સામાજીક આપદાને જેના અશ્વિન ત્રિવેદી

છે. અદાલતે જણાવેલ કે આ કાનુન મારફત વિશેષ અદાલતોની સ્થાપના બંધારણની કલમ

૨૪૭ નો ભંગ કરતી નથી, ખંડપીઠે અપરાધીઓને આરોપમાં દોષિત ઠરવાથી તેમની

સમ્પતી જપ્ત કરવા સંબંધીત કાયદાને કાનુની રીતે સંવિધાનીક દર્શાવેલ છે. જે સંવિધાનના

હનન પાત્ર કયારેય નથી. ભ્રષ્ટાચારીઓની સમ્પતી જપ્ત કરવી એ બંધારણીય રીતે કાયદેસર

જ છે. બંધારણની કલમ ૧૯ અને ૨૦(૧) મુજબ તથા ૨૧ મુજબ આવી સમ્પતી જપ્ત કરવી

આઝાદીના જંગના અગ્રગણ્ય વિશે ખુદ મહાત્મા ગાંધી અને 'યુદ્ધ અપરાધી' ગણાવ્યા હોવાનું લડવેયા તરીકે દેશના પ્રજાજનોના મોલાના અબુલ કલામ આઝાદ જેવા બહાર આવ્યું. પંડિત નહેરુ અને હૈયે વસેલા છે. પંડિત જવાહરલાલ નેતાઓએ શંકા દર્શાવી હતી. સરકાર પટેલ વચ્ચે મતભેદ હતા એ નહેરુથી લઈ નરેન્દ્ર મોદી સુધીના ગાંધીજીએ નેતાજીના પરિવારને બાબત ચગાવીને ભાજપ રાજકારણ વડાપ્રધાનો એમના ભાષણના અંતે સંદેશો પાઠવી એમનું કારજપાણી ખેલતું રહ્યું છે. કોંગ્રેસ પાસેથી સરદારને 'જયહિન્દ' ના નારા લગાવતા રહ્યા 'ક્રિયાકર્મ' નહીં કરવાની અપીલ કરી હાઈજેક કરી લઈ એણે સરદારને છે તે સુભાષબાબુની દેન છે. એમનું હતી. પંડિત નહેરુના શાસનકાળમાં મહિમામંડિત કરવાની ઝુંબેશ ઉપાડી

તંત્રીસ્થાનેથી....

શંકાસ્પદ મૃત્યુ વિશેનો સાચો ખુલાસો વારંવાર એક રહસ્મય સાધુ હતી એ જ સ્ટાઈલમાં હવે આટલાં વર્ષો પછી પણ મળી શક્યો મહાત્માની ચર્ચા થતી રહેતી. ઘણા સુભાષબાબુની સાથેના નહેરુના નથી. જે મહાત્મા ગાંધીએ હરિપુરા લોકો એ અનામી સંન્યાસીને કહેવાતા દુર્વ્યવહારની બાબતો સુભાષબાબુ માનતા હતા. વડાપ્રધાન પ્રકાશિત કરીને એ પ્રજામાં કોંગ્રેસને નરેન્દ્ર મોદીએ નેતાજીના કહેવાતા બદનામ કરવાના તમામ પ્રયાસ કરશે. મૃત્યુ વિશેની ફાઈલો જાહેર કરવાનું સુભાષબાબુ એ પોતે રચેલ 'ફોરવર્ડ નેતાજીએ પ્રમુખપદ છોડી દીધું હતું, એમના પરિવારજનોને વચન આપ્યું બ્લોક' પશ્ચિમ બંગમાં કોઈ નોંધપાત્ર એટલું જ નહીં, બલકે કાળક્રમે હતું, જે એમણે એમની ૧૧૯મી રાજકીય સિદ્ધિ હાંસલ કરી શકેલ થશે એવી શ્રદ્ધા છોડીને આઝાદ હિંદ કોંગ્રેસ સરકારે આ ફાઈલો કેમ ભાજપને કેટલો ફાયદો થશે તેની ઉપાડ્યાં હતા, એમના વિમાન સ્વાભાવિક છે. નહેરુએ નેતાજી વિશે કોંગ્રેસ પશ્ચિમ બંગાળમાં સત્તાધારી ભારત બનાવવાની દિશામાં મદદરુપ કરે છે તે ખરેખર દુઃખદ બાબત છે.

अने **५**।नून

નથી, એવા સંજોગોમાં એમના નામથી

સુભાષબાબુના ખભે ચડીને ઘૂસણખોરી કરવા આતુર છે. તૃણમૂલ છે. એમને ભાજપના આ બદઈરાદાની ગંધ આવી ગઈ હોઈ એમના હસ્તકની ફાઈલો પહેલાથી જ તાતાને ઉચાળા ભરાવેલા તે મોદી સાર્વજનિક કરી દીધી છે. વળી હવે 🛮 થોડું ભૂલ્યા હોય? હવે જયારે પશ્ચિમ ફાઈલો સાર્વજનિક કરવાના છે, ત્યારે સુભાષબાબુનું હથિયાર ભાજપને ગાંધીજી રાષ્ટ્રપિતા હોય તો બેસવાનું નક્કી કરશે તે પણ જોવાનું આમ, બાઉ પક્ષે સુભાષબાબુની પર લખાયેલ પત્રને બનાવટી

પાર્ટી છે. ભાજપ તૃણમૂલ અને થવાનો સંદેશો પહોંચાડ્યો હતો. ડાબેરીઓના ગઢ સમા બંગાળમાં દીદી તો મૂળે સાચાં કોંગ્રેસી છે, 'તુણમુલ'નો અર્થ છે 'ગ્રાસ૩ટ'. એવી કોંગ્રેસ જે હવામાં ન ઊડતી હોય કોંગ્રેસનાં અધ્યક્ષા મમતા બેનરજી તળ પ્રજાનાં સુખદુઃખમાં બૂમ પાડતાંની જમીન સાથે જોડાયેલાં લોકપ્રિય નેતા સાથે દોડી પડતી હોય. દીદીએ રતન તાતાના 'નેનો' પ્રોજેક્ટ સાથે સ્થાનિક ખેડૂતોની લાગણીને માન આપી જયારે વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી ૧૦૦ બંગાળમાં વિધાનસભાની ચૂંટણીના ફાઈલો ખુલ્લી મુક્યા પછી પડઘમવાગી રહ્યાં છે ત્યારે 'મમતા તબક્કાવાર દર મહિને પચ્ચીસ મુક્ત પશ્ચિમ બંગ' કરવા માટે મમતા બેનરજીએ સુભાષબાબુને કેટલું ખપલાગી શકશે એતો સમયજ 'લીડર ઑફ નેશન' 'રાષ્ટ્રનેતા' તરીકે કહી શકશે. દરમિયાન જોડાણના જાહેર કરવાની અપીલ કરી છે. રાજકારણમાં કોંગ્રેસ કોની સાથે સુભાષબાબુ 'રાષ્ટ્રનેતા' કેમ નહીં? રહેશે. કોંગ્રેસે નહેરુના નામે એટલી લોકપ્રિયતા વટાવવાના કાવાદાવા શરુ ગણાવ્યો છે. આટલાં વર્ષો પછી થઈ ગયા છે. મોદીએ લોકસભાની સુભાષબાબુ જેવા મહાન રાષ્ટ્રીય

ચૂંટણી વખતે મમતા બેનરજીને હીરોનેરાજકારણીઓ પોતાપોતાના ફોજની રચના કરીને હથિયાર દબાવી રાખી હશે તેવો પ્રશ્ન થાય તે આગાહી કરવી મુશ્કેલ છે. તૃણમૂલ 'દીદી' તરીકે સ્વીકારી કોંગ્રેસમુક્ત સ્વાર્થ માટે હાથો બનાવવાની ચેષ્ટા

ભ્રષ્ટાચારએ રાષ્ટ્રીય આર્થિક આંતક સમાન

ભ્રષ્ટાચારના આરોપીની સંપત્તિ જપ્ત થશે : સુપ્રિમ કોર્ટ

ુએ કાયદેસર જ છે જેને ઉપલી અદાલતોમાં ચેલેન્જ કરતી પીટીશન ઉપર સુપ્રિમ કોર્ટે ચુકાદો આપતા યથાર્થ ઠેરવેલ છે.

સુપ્રિમ કોર્ટે એ પણ દલીલ ફગાવી દીધી કે ભ્રષ્ટાચારના અપરાધમાં દોષિત પામતા પહેલા તેની સમ્પતી જપ્ત કરવી એ ગુન્હો સાબીત થયા પહેલા ફરમાવવાતી સજારૂપ છે. આ એવો અપરાધ છે કે અપરાધીએ તેની આવક કરતા વધુ સમ્પતી તેના હોદ્દાના નાતે તથા સત્તાનો દૂરઉપયોગ કરી કરેલ છે જેથી આવી સમ્પતી દોષીત ઠરતા પહેલા જપ્ત કરવી એ કાયદેસર છે. આવક કરતા વધુ સમ્પતી મળવી એ જ મોટો ગુન્હો છે તેમાં પુરાવાની કે ગુણદોષમાં પડવાની જરૂર જ નથી. ભ્રષ્ટાચારનો આનાથી મોટો પુરાવો જ ના હોઈ શકે કે વ્યકિતની આવક કરતા તેના તથા તેના પરિવારની મિલ્કતો વધારે હોય.

ભ્રષ્ટાચારના કેસોમાં અલગથી સમિતી કે અદાલતની કાયદેસરતા ઉપર પણ સવાલો કરવા એ ગેરબંધારણીય છે. વિશિષ્ટ અદાલતો દ્વારા આવા કેસોમાં ઝડપી ઉકેલ લાવી ગુન્હેગારને સજા ફરમાવવી અને વિશેષાધિકારનો ઉપયોગ કરવો એ બંધારણ મુજબ કાયદેસર જ છે તેમાં કશુંય ગેર બંધારણીય નથી તેમાં બંધારણની કલમ ૧૪ નો કોઈ જ ભંગ થતો નથી.

ગેરકાયદેસર રીતે ભ્રષ્ટાચારથી પ્રાપ્ત કરેલ સમ્પતી એ ઈમાનદાર લોકોની નિષ્ઠાને ખતમ કરે છે. ભ્રષ્ટાચારીઓના કારણે ઈમાનદાર અધિકારી કે વર્ગને સહન કરવું પડે છે. જેનો ઈતિહાસ સાક્ષી છે તેથી પણ ભ્રષ્ટ અધિકારીઓ કે રાજનેતાને ગેરબંધારણીય રીતે જમા કરેલ સમ્પતી તથા આવા કેસો માટે વિશેષ અદાલતની રચના કરવી અને ન્યાય આપવો એ કોઈપણ રીતે ગેરબંધારણીય નથી જ. ઓરીસ્સા અને બિહાર સરકારે પસાર કરેલ વિશેષ કાનુનને સુંપ્રિમ કોર્ટે બહાલી આપેલ છે. દેશના બીજા રાજયોએ પણ આનું અનુકરણ કરવું જોઈએ.

અનુસંધાન પાના નં. ७ પર

જમ્મુ-કાશ્મીરનું સત્તાકોકડું હાલપૂરતું ઉકેલાયું

અતિતની આજ

ભારતના મસ્તકરાજ્યનાં સર્વપ્રથમ મહિલા મુખ્યમંત્રી મહેબૂબા મુફ્તીના

ભાજપ સાથે શાસનનાં આવતાં પાંચ વર્ષ તલવારની ધાર પર ચાલવા જેવાં

ડો. હીરે દેસાઈ

ભારતના મસ્તકપ્રદેશ જમ્મુ-કાશ્મીરની પીપલ્સ ડેમોક્રેટિક પાર્ટી (પીડીપી) અને ભારતીય જનતા પાર્ટી (ભાજપ-બીજેપી)ની 'ઉત્તર ધ્રુવ અને દક્ષિણ ધ્રુવને એક કરવા (એઆઈએમએસ)માં નિધન પછીના દસ દિવસ સુધી અનેક તર્કવિતર્ક ચાલતા રહ્યા અને અંતે ઘીના ઠામમાં ઘી પડ્યું રહ્યું હોય એવા વાવડ ૧૭ જાન્યુઆરીએ મળ્યા. ભાજપ સાથે સત્તાજોડાણ ટકાવવું કે નહીં એની કશ્મકશ મુફ્તીનાં સાંસદપુત્રી અને પક્ષનાં અધ્યક્ષ મહેબૂબા મુફ્તીએ શોકની આડશે અનુભવી જોઈ. વિકલ્પો વિચારી જોયા. ભાજપ સિવાયના વિકલ્પની પસંદગી કરીને સત્તામાં આવવાનાં જોખમો પણ વિચારી લીધાં.

દિલ્હીમાં સર્વસત્તાધીશ નરેન્દ્ર દામોદરદાસ મોદી સાથે જોડાણ તોડવામાં પીડીપીના વાડામાંથી ધારાસભ્યો અને બેઉ બળવાખોર સાંસદો સામે પાટલે બેસવાના સંજોગો તગતા હતા. જમ્મુ-કાશ્મીર વિધાનસભાના અધ્યક્ષપદે ભાજપના નેતા કવીન્દર ગુપ્તા હોવાથી આયારામ-ગયારામના સંજોગોમાં ગૃહમાં શક્તિપરીક્ષણ થાય ત્યારે વિધાનસભાના અધ્યક્ષનું વજન પડવું સ્વાભાવિક હતું. ચાર દિવસના શોકની આડશે મહેબૂબાએ ભાજપના ટેકાથી મુખ્યમંત્રી બનવા અંગે સંકેતો આપવામાં ઉતાવળ નહીં કરી એટલે રાજ્યમાં 'રાજ્યપાલ શાસન' લદાયું. અન્ય રાજ્યોમાં રાષ્ટ્રપતિ શાસનની જોગવાઈ છે, પણ બંધારણની કલમ ૩૭૦ અન્વયે વિશેષાધિકાર ભોગવતા જમ્મુ-કાશ્મીરમાં રાજ્યપાલ શાસનની જોગવાઈ છે એટલે. પરોક્ષ રીતે એની

ઉપર અંકુશ તો દિલ્હીશ્વર મોદીનો જ રહે. રાજ્યપાલ એન. એન. વ્હોરાએ કેન્દ્રના ગૃહમંત્રાલય કનેથી જ નિર્દેશ લેવા પડે છે.

કોંગ્રેસનાં અધ્યક્ષા સોનિયા ગાંધી શોક દર્શાવતાં મહેબુબાને સાંત્વના આપવા શ્રીનગર ગયાં એટલે વર્ષ ૨૦૦૨ની જેમ ફરીને પીડીપી-કોંગ્રેસ સાથે આવીને સરકાર રચે એવી વાતો વહેતી થઈ. ૮૭ ધારાસભ્યોની વિધાનસભામાં પીડીપીને ૨૮(-મુફ્તી = ૨૭ વત્તા એક અપક્ષ ધારાસભ્ય બાકીકહુસૈન રિઝવીનો ટેકો) વત્તા કોંગ્રેસના ૧૨ ધારાસભ્યો છતાં બહુમતી થતી નથી. અપક્ષ અને પૂંછડિયા ખેલાડીને તો દિલ્હી પોતાની ઈચ્છાનુસાર નર્તન કરાવી શકે. ભાજપના ૨૫

ધારાસભ્યો વત્તા ત્રણ ધારાસભ્યોનો ટેકો એટલે ૨૮ના જૂથમાં ગાબડું પાડવું મુશ્કેલ માટે કોણ તૈયાર થાય? એમાંય પાછું દિલ્હીમાં ભાજપના નેતૃત્વવાળી મોદી સરકાર હોય જણાયું. શેખ અબ્દુલ્લાના વંશજ ડૉ.ફારુક અબદુલ્લા અને એમના પુત્ર ઓમર 🛾 ત્યારે નેશનલ કોન્ફરન્સ કે કોંગ્રેસ આવું જોખમ વહોરવા તૈયાર ના જ થાય, છતાં ઓમરે

અબદુલ્લાની નેશનલ કોન્ફરન્સ કને ૧૫ ધારાસભ્યો જ હોવાથી મુક્તી પરિવાર સાથેની દુશ્મની છોડીને એક સાથે આવે તો પણ ૪૪નું સંખ્યાબળ થતું નહોતું છતાં

રાજ્યના મુખ્યમંત્રી રહેલા ડૉ. અબદુલ્લાએ વાત વહેતી મૂકી કે ભાજપ તરફથી ઓફર આવે તો ભાજપ સાથે ફરીને જોડાણ કરવાનું વિચારી શકાય. મોદી છાવણીના રામ માધવની કળાથી જ આ વાત વહેતી મૂકવા પાછળનો હેતુ મહેબૂબાને સીધો સંકેત આપવાનો છે. રાજકીય જોડાણોમાં સિદ્ધાંતો અને નીતિમૂલ્યોની ઝાઝી પરવા કરાતી નથી. અંતે તો સત્તાપ્રાપ્તિ માટે 'પ્રેમ અને યુદ્ધમાં બધું જ વાજબી લેખાય છે.' વાજપેયી સરકારમાં ઓમર અબદુલ્લા વિદેશ રાજ્યમંત્રી હતા અને તેમના પિતા ડૉ. ફારુક એ વેળા જમ્મુ-કાશ્મીરના મુખ્યમંત્રી હતા. એ પછી જમ્મુ-કાશ્મીરના ઓટોનોમી મુદ્દે ભાજપના વડપણવાળા એનડીએ(સંયુક્ત લોકતાંત્રિક મોરચા) સાથે છેડો ફાડીને એમણે કોંગ્રેસનો સાથ ફરી ગ્રહણ કર્યો હતો. એમ તો મુફ્તી પણ મૂળ તો કોંગ્રેસી અને જમ્મુ-કાશ્મીરમાં

રવિવાર, ૧૭ જાન્યુઆરી ૨૦૧૫ના રોજ પક્ષના અસંતુષ્ટોની પણ ઉપસ્થિતિ વચ્ચે યોજાયેલી બેઠકમાં સરકાર રચવા માટે મહેબૂબા મુફ્તીને અધિકૃત કરવામાં આવ્યાં. એ

કોંગ્રેસ સાથે જોડાણ કરવામાં એમને પણ ક્યાં છોછ હતો?

જે નિર્ણય લે તે સહી. ભાજપને મહેબુબાને મુખ્યમંત્રીપદ આપવામાં વાંધો નથી, પણ અગાઉ મહેબુબાનો વિરોધ હતો એ મુદ્દો એટલે કે ભાજપને નાયબ મુખ્યમંત્રીપદે આપવાની જેવી' વિરોધાભાસોથી ભરેલી સંયુક્ત સરકારના મુખિયા મુફ્તી મોહમ્મદ સઈદના ૭ 🕒 બાબતમાં પીડીપીના હાથ હવે હેઠા પડવાના. જમ્મુ-કાશ્મીરના અલગ બંધારણની કલમ જાન્યુઆરી ૨૦૧ દના રોજ દિલ્હીની ઓલ ઈન્ડિયા મેડિકલ સાયન્સીસ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ 3૭૦ અને અલગ ધ્વજનો મુદ્દો બેઉ પક્ષ વચ્ચે વિવાદનો મુદ્દો રહેતો હોવા છતાં સત્તા કાજે એને કોલ્ડ સ્ટોરેજમાં નાંખવામાં આવે અને ઘીના ઠામમાં ઘી પડ્યું રહે. સત્તાની મોહિની એવી છે કે એની બીન પર ભલભલા નર્તન કરવા તૈયાર થાય છે. ભાજપના પૂર્વઅવતાર જનસંઘના સંસ્થાપક અધ્યક્ષ ડૉ.શ્યામાપ્રસાદ મુકરજીની હત્યા માટે દાયકાઓ સુધી જેમને દોષ દેવાતો હતો એવા અબદુલ્લા પરિવાર સાથે ડૉ.મુકરજીના અંગત સચિવ રહેતા અટલબિહારી વાજપેયીએ વડા પ્રધાન થવા માટે સમાધાન કર્યું હોવાનું ભવ્ય ઉદાહરણ સામે હોય ત્યારે મોદી મુક્તી કે અબદુલ્લા સાથે જોડાણ કરે એની સામે કોઈ ઉફ પણ કઈ રીતે કરી શકે?

> પીડીપીએ તો મોદીચાલીસા શરૂ કરી દીધા અને પાકિસ્તાન સાથેના સંબંધ સુધારવાની એમની પહેલ, લાહોરની મોદીની મુલાકાત અને પઠાણકોટ હુમલા પછી પણ બંને દેશો વચ્ચેના સંબંધ સુધારવા મંત્રણાઓનો દોર આગળ વધારવાની વડા પ્રધાન મોદીની ભૂમિકાને બિરદાવતાં ફરીને જમ્મુ-કાશ્મીરમાં આવતા દિવસોમાં ૨૮ + ૨૮ એટલે કે બહુમતીનું શાસન પુનર્સ્થાપિત કરવાનું વાતાવરણ તૈયાર થયું છે ત્યારે મહેબૂબાને બદલે ભાજપ અને મોદી પ્રથમ મહિલા મુખ્યમંત્રીને પોતાનાં કહ્યાગરાં બનાવવાની

સ્થિતિમાં વધુ આવી શકે છે. ડૉ.અબદુલ્લાએ ભાજપની ઓફરવાળી વાત કરી અને એમના શાહજાદા અને પક્ષના અધ્યક્ષ ઓમર અબદુલ્લાએ એ બાબતમાં યુ-ટર્ન લીધો એ પછી વિધાનસભામાં સત્તાનાં કજોડાં ના ચાલે તો ચૂંટણી જ આવી પડે. જમ્મુ-કાશ્મીર વિધાનસભાની મુદ્દત છ વર્ષની હોય છે. અન્ય રાજ્યોની વિધાનસભાઓ અને લોકસભાની મુદત પણ પાંચ વર્ષની હોય છે. હજુ માંડ ૧૦ મહિના પહેલાં વિધાનસભાની ચૂંટણી પછી પીડીપી-બીજેપીની સરકાર રચાઈ હોય અને પૂર્વ મુખ્યમંત્રી ઓમર અબદુલ્લાને વિપક્ષના નેતાનો હોદ્દો અને એમના પક્ષના નઝીર એહમદ ખાન ગુરેઝીને વિધાનસભાના નાયબ અધ્યક્ષનો હોદ્દો મળ્યો હોય ત્યારે ફરીને ચૂંટણીમાં નવી ફજેતી

કહ્યું ખરું કે જમ્મુ-કાશ્મીરમાં કોઈ સ્થિર સરકાર રચવાનું શક્ચ ના બને તો વિધાનસભાની નવી ચૂંટણી યોજવામાં આવે. ૮૭ સભ્યોની વિધાનસભામાં વધુ બે

નામનિયુક્ત સફ્રભ્યો પણ સત્તામોરચાએ નિયુક્ત કર્યા છે એટલે ૮૯ સભ્યોનું સંખ્યાબળ ધરાવનારી વિધાનસભામાં બહુમતી તો પીડીપી અને ભાજપને પક્ષે છે.

હવે નવો વિવાદ મુખ્યપ્રધાનપદને વારાફરતાં આપવાના મુદ્દે ઊભો થવાનો. અગાઉ પીડીપી-કોંગ્રેસનું જોડાણ આ મુદ્દે જ તૂટ્યું હતું. નવા સંજોગોમાં મુફ્તીના િનિધન પછી ભાજપની કેન્દ્રીય અને રાજ્યની નેતાગીરી એવો આગ્રહ રાખશે કે આવતાં બે વર્ષ મહેબૂબા મુફ્તી મુખ્યમંત્રી રહે અને પછીનાં ત્રણ વર્ષ ભાજપને એ હોદ્દો અપાય. કાશ્મીરના ખીણપ્રદેશમાં પીડીપી વધુ બેઠકો જીતી છે, જ્યારે જમ્મુ-લડાખમાં ભાજપનો વટ છે. જમ્મુ-કાશ્મીરના મુખ્યમંત્રી તરીકે કોઈ હિંદુ નેતા હોય એવી જમ્મુ-લડાખની પ્રજાની મહત્વાકાંક્ષા દાયકાઓથી અધૂરી રહી છે. મહારાજા હરિ સિંહે નાછૂટકે જમ્મુ-કાશ્મીરને ભારતમાં ભેળવવાનો નિર્ણય લેવો પડ્યો અને એ વેળા શેખ અબદુલ્લાએ એમને પોતાના જ રાજ્ય(દેશ !) માંથી મુંબઇ-પૂણે તગેડી મુકાવ્યા હતા એ વાત હજુ અહીંની હિંદુ-બૌદ્ધ પ્રજા ભૂલી નથી.

ખુદ સે ભી રુબરુ, કભી કરા દે મેરે માલિક મુઝ કો... કબ તક ચૂં પરાચોં મેં, અપને હોને કે નિશાં ઢૂંઢતી ફિરું...

पोतानी जातनी साथेनो संपाह डेजवीने *ने न्नतने प्रेम इरवामां आवे* तो आજीपन प्रडुस्सित अने સંતુષ્ટ રહી શકાય

ટેકનોલોજી અને પ્રગતિના આ યુગમાં આપણી લાઈફ-સ્ટાઈલથી માંડીને ઘણી-બધી અન્ય બાબતોમાં ફેરફાર આવી ગયા પણ છેલ્લા ૧૫-૨૦ વર્ષમાં સ્ત્રીઓની પ્રગતિ ઊડીને આંખે વળગે તે પ્રકારની થઈ ગણાય. આજના યુગમાં કોઈ ક્ષેત્ર મહિલા માટે અશક્ય નથી રહ્યું. તે જાતે અન્યાય સામે લડતા શીખી છે અને પોતાનું આત્મસમ્માન અને આત્મરક્ષણ કરતી પણ બની છે. પણ નારીની ભીતર રહેલું કોમળ હેયું આજે પણ અકબંધ રહ્યું છે. આજે પણ એક નાજુક વેલ સમાન નારીને પોતાની વિકાસ-વૃદ્ધિ માટે મજબૂત થડના ટેકાની જરુર રહે છે. તે પોતાની 'જાત'ની કંપનીને હજુ પણ માણી શકતી નથી. મા-બાપ, પતિ, બાળકો અને આ કોઈ ન હોય તો તેનું ફ્રેન્ડ સર્કલ, ફૅસબુક અને વૉટ્સએપ જેવા સોશિયલ મીડિયાના ગ્રુપ એમ કોઈને કોઈ કંપનીની જરુર એને રહે છે.

સ્ત્રી કેટલું ભણી-ગણી છે, કેટલી સ્માર્ટ છે કે કેટલી દેખાવડી છે એ તમામ બાબતોનું સર્ટીફીકેટ એને દુનિયાના લોકો કે પરિવારના સભ્યો પાસેથી મેળવવું હોય છે. ઘણીવાર આપણને નવાઈ લાગે કે આટલી સ્માર્ટ અને સક્ષમ સ્ત્રીઓ ઘરમાં આવતાંની સાથે જ દરેક બાબતમાં 'મને આ ન ફાવે' પ્રકારનો અભિગમ શા માટે દાખવતી હશે? તેને પોતાની જાત પર વિશ્વાસ કેમ ન હોય? એક સાવ સાદુ દેષ્ટાંત લઈએ. આજકાલ સાવ સામાન્ય લારી લઈને શાક વેચવા આવનાર વ્યક્તિ પાસે પણ મોબાઈલ હોય છે એ તો આપણે સૌ જાણીએ જ છીએ. તો મારા ઘરે શાક લઈને આવનાર આવી જ એક ગામડાની સ્ત્રીમાં મેં ભારોભાર આત્મવિશ્વાસ છલકાતો જોયો છે. એ ફોન પર એના પતિ, સાસુ તેમજ પુત્રને કયા અને કેવા શાકભાજી વાવવા અને કયાં વેચવા એ તમામ સૂચના આપતી હોય છે.

એકવાર જયારે મેં તેને પુછ્યું ત્યારે તેણે જણાવ્યું કે અત્યારે લીલા શાકભાજી, ભાજી વગેરે બધા વેચતા હોય એટલે થોડા ભાગમાં ટીંડોળા વાવ્યા અને મોં માગ્યા ભાવમાં વેચાઈ પણ ગયા. જયારે મેં આ પ્રકારના શાક વાવવાનો પ્રસ્તાવ ઘરના સામે મુકેલો ત્યારે કોઈ મારી ફેવરમાં કે સપોર્ટમાં નહોતું પણ હવે જયારે નફો થયો ત્યારે એ લોકો મને પૂછચા વગર શું વાવવું એનો નિર્ણય લેતા જ નથી. બીજી બાજુ, એક જાણીતી કૉલેજમાં પ્રૉફેસર તરીકે ફરજ બજાવી રહેલી મારી ફ્રેન્ડ છે અને તેના બેંક એકાઉન્ટ્સથી માંડીને ઘરના પડદા સુધીની કોઈ પણ બાબતમાં એનો અભિગમ એ જ પ્રકારનો હોય કે મને આમાં કાંઈ સમજણ ન પડે! મારા પતિ જ આ બધું જોવે છે. ભણેલી-ગણેલી શાર્પ અને ઈન્ટેલિજન્ટ હોવા છતાં તે સ્પષ્ટપણે પોતાનો અભિપ્રાય આપતાં અચકાય છે અને

માટે ધીરે-ધીરે તેના આત્મવિશ્વાસમાં ઘટાડો થતો જાય છે. તે સ્વીકારી જ લે છે કે તેનામાં આ પ્રકારનું કોઈ નૉલેજ નથી. આવી સ્ત્રીઓ પોતાના અસ્તિત્વની શોધ માટે અન્ય પર આધારિત હોય છે અને જયારે જરુરી attention ન મળે ત્યારે depression નો ભોગ બને છે.

આજની સ્ત્રીને પુરુષ સમોવડી બનવાની હોડમાં ઘરના કામો કરવા ઉપરાંત કમાવામાં પતિની મદદ કરવાની હોય છે, સમાજ અને સોસાયટીમાં ટીપ-ટોપ અને સ્માર્ટ દેખાવાનું હોય છે, બાળકોની દેખભાળ પણ એક ફ્રેન્ડ બનીને કરવાની હોય છે, ઘરના લાઈટ બીલ, ફોન બીલ, ગેસ બીલ - આ તમામ ઉપરાંત સોશિયલ મીડિયા પર પણ એક્ટીવ રહેવાનું હોય છે. પરિણામે તે પોતાની જાત સાથેની ઓળખાણ ઘણીવાર ગુમાવી બેસતી હોય છે. કોઈ પણ બાબતમાં 'I will manage it' કે 'I can handle it' એ પ્રકારનો એટીટ્યુડ રાખવાને કારણે તે પોતાની ક્ષમતા કરતાં પણ વધુ દોડયા કરે છે. અને પરિવારજનોની તેમજ સમાજની પણ અપેક્ષાઓ તેના માટે વધતી જાય છે. જયાં સુધી તે આ બધું સુંદર રીતે ટેકલ કરી શકે છે ત્યાં સુધી તો ઠીક પણ Overload લઈ લેવાને કારણે જયારે એની health પર આની માઠી અસરો વર્તાય છે ત્યારે તેને લાગે છે કે 'તેની health માટે કોઈને ચિંતા જ નથી.'

તેનામાં ચીડચીડિયાપણું આવી જાય છે અને તે પોતાની જાત સાથે થોડો સમય ગાળવા માટે એકાંતને ઝંખતી બની જાય છે. માટે જો પહેલેથી જ એ પોતાની જાત સાથેનો સંવાદ જાળવી રાખે તો આ પ્રકારની કફોડી અને દયનીય પરિસ્થિતિનો સામનો કરવાની નોબત જ ન આવે. પોતાની જાતની સાથેનો સંવાદ કેળવીને જો જાતને પ્રેમ કરવામાં આવે તો આજીવન પ્રફ્રુલ્લિત અને સંતુષ્ટ રહી શકાય. પોતાના પતિનું અને પરિવારજનોનું સંપૂર્ણપણે માન જાળવીએ, પણ સ્વાભિમાનના ભોગે નહિ, ઘરમાં આપણું માન હોય, મહત્ત્વ હોય અને અભિપ્રાયની કિંમત પણ હોય અને આ ત્યારે જ શક્ય બને જયારે તેને માટે મહેનત કરવાની અને અવાજ ઉઠાવવાની આપણી પાસે પૂરતી હિંમત હોય. - nehalgadhavi101@gmail.com

